

Ekonomisk statistik och analys/
Näringsverksamhet och priser
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 1 december 2022

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Torbjörn Isaksson, Nordea
Mats Kinnwall, Teknikföretagen
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Eric Spector, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Tomas Lööv, Näringslivets regelnämnd
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Johan Löf, Handelsbanken
Pernilla Johansson, Swedbank
Pär Österholm, Örebro universitet

Från SCB:

Helena Kaplan, ESA/BFN/LEDN
Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Susanne Gullberg Brännström, SSA/AU/LS
Daniel Lennartsson, ESA/BFN/OE
Anders Renstrand, D/REG/FR
Isak Werner, ESA/BFN/BET
Jonas Hallberg, ESA/BFN/FSR
Nicolai Nystrand, ESA/BFN/FSR

Frånvarande:

Anna Strand, Finansdepartementet
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Ida Björk, Riksdagens utredningstjänst

1 **Mötet öppnas**

Mötet öppnades.

2 **Godkännande av dagordning**

Dagordningen godkändes.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Torbjörn Isaksson (Nordea) nämnde att man ser med oro på konjunkturen. Framförallt för den inhemska ekonomin. Den senaste bedömningen är en minskning av BNP med 2 procent. Nästa konjunkturrapport kommer i slutet av januari.

Mats Kinnwall (Teknikföretagen) berättade att betydelsen av de tyska avtalen inom verkstadsindustrin analyseras. Den 21 december överlämnas kraven till avtalsrörelsen.

Industriproduktionen stiger i värde men volymen är i stort oförändrad. Det är stor skillnad mellan branscher och regioner hur stor påverkan de höga elkostnaderna får. Det är stora problem i leverantörskedjorna på grund av pandemirestriktionerna i Kina.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) nämnde att Riksbankens egna företagsundersökning publicerades i november. Det är påtagligt dystra förväntningar hos företagen. Stort fokus är annars på penningpolitiken och nya räntebesked.

Eric Spector (Konjunkturinstitutet) informerade om att det nu arbetas på nästa prognos som ska publiceras den 21 december. Man tror på ganska svag konjunktur under ganska lång tid framöver. Nästa vecka kommer ett uppdrag där man ska se om prishöjningar motiveras av ökade kostnader för företagen. Konjunkturinstitutet kommer att få ökade medel nästa år som ska gå till miljöanalyser.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) berättade att de har i uppdrag att göra utvärderingar av olika åtgärder. Två studier har släppts där man tittar på FoU-stöd.

Tomas Lööv (Näringslivets regelnämnd) har inget att berätta.

Henrik Larsson (Finansinspektionen) nämnde att de publicerade en stabilitetsrapport i tisdags. Man kan se att risktagandet minskar. En fördjupning har gjorts kring hur hushåll, fastighetssektorn och banker klarar det tuffare läget.

Johan Löf (Handelsbanken) berättade att en ny konjunkturprognos kommer i slutet av januari. En fastighetsrapport, som görs halvårsvis, kom för snart en månad sedan. Man ser att det är många obligationsförfall den kommande tiden. I rapporten har man studerat de börsnoterade bolagen för att se vilka som kommer att kunna hantera detta på något sätt. För en femtedel till en fjärdedel ser det osäkert ut hur finansieringen kommer att kunna hanteras.

Pernilla Johansson (Swedbank) informerade om att de släpper en ny konjunkturprognos i slutet av januari. En första regional konjunkturrapport har

släppts och igår kom det en ny rapport baserad på kortdata för perioden som innefattade black week. Det var lägre försäljning än motsvarande period föregående år.

Pär Österholm (Örebro universitet) nämnde att de har haft en internationell workshop i Örebro. Det var bland annat intressanta presentationer om prognosmetoder.

Lena Sellgren (Business Sweden) berättade att SCB tagit fram ett nytt exportchefindex åt Business Sweden. På kort sikt pekar alla index ned under 50. Det är främst i västvärlden man spår negativ tillväxt.

Nästa vecka publiceras en intervjuundersökning om företag med tillverkning i Sverige. Bland annat innehåller den frågor om hur företagen påverkas av högre elpriser.

Helena Kaplan & Per Andreasson (SCB) berättade att SCB:s verksamhetsplanering pågår och ett beslut kommer nästa vecka. Budgetpropositionen innehöll inga nyheter för SCB:s del. Det blir inga nya tillskott av medel och SCB uppmanas att digitalisera mera. Det blir inga ökade anslag för att finansiera nya EU-krav.

En genomlysning av verksamheten har gjorts. Hela verksamheten påverkas av neddragningar. Det är den anslagsfinansierade verksamheten som behöver rationaliseras. Kända användarbehov har tagits i beaktande.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Det finns gammal statistik som kanske inte är så relevant längre. Har man sett över om något går att ta bort?

SCB: Vi har sett över all statistik som produceras.

Går det att säga något mer om de 70 personer som ska försvinna?

SCB: Det skärs mer i stödverksamheten än i statistikproduktionen.

Behöver investeringar skjutas på framtiden?

SCB: Utveckling som kan ge effektiviseringar prioriteras. Kvalitetshöjande projekt kan bli nedprioriterade.

Användarrådet ser bekymmersamt på neddragningarna. Detta kommer att lyftas i årets verksamhetsrapport.

5 Ny statistik – Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS)

För information (Susanne Gullberg Brännström)

Den nya statistiken ska beskriva utvecklingen på arbetsmarknaden för den svenska befolkningen. Statistiken visar på händelser och flöden kopplat till arbetsmarknadsstatusar (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuka, övrigt). BAS baseras på administrativa totalregister och kommer att publiceras månads-, kvartals- och årsvis. Månadsuppgifterna ligger till grund för kvartals- och årsuppgifter som blir genomsnitt av ingående månader.

Statistiken är nedbrytbar och möjliggör detaljerad nedbrytning och analys. Till exempel kommer publicering att ske på kommun men det är möjligt att bryta ner statistiken på delområden. BAS finns med uppgifter från och med januari 2020.

Den viktigaste delen i att kunna ta fram den nya statistiken är ny registerinformation om månadsvisa utbetalda löneinkomster (AGI). Det fanns ett behov av kostnadseffektiva sätt att framställa statistik på, då det är dyrt och svårt att genomföra direktinsamling. Det finns även delvis nya användarbehov med mer krav på detaljerad redovisning, samanalys, flexibilitet för att belysa omvärldshändelser men ändå stabila tidsserier. Ett ytterligare behov är att minska uppgiftslämnarbördan. BAS ersätter den tidigare registerbaserade undersökningen RAMS som nu har publicerats för sista gången.

Indelningen av befolkningen i sysselsatta, arbetslösa med mera sker enligt vad man brukar kalla AKU-trädet, men nu väljer att kalla arbetsmarknadsträdet. Klassificeringen sker enligt en beslutshierarki där man börjar med att klassa sysselsatta med hjälp av tillgängliga källor. Det finns ingen miniminivå i kronor enligt AGI för att räknas som sysselsatt. Av de som inte klassas som sysselsatta går man vidare och klassar individer som arbetslösa följt av studerande, pensionärer, sjuka och till sist övriga.

BAS utgår från individens perspektiv och inte företaget. En individ räknas bara en gång. Det går att titta på övriga inkomster för att göra djupare analys av individerna i de olika arbetsmarknadsstatusarna. Eftersläpning i befolkningsregistret medför att populationen hämtas från föregående månad. Detta anses inte vara något problem.

BAS tas först fram i en preliminär version, där viss information bygger på preliminära uppgifter. Redovisningen kommer att ske så snart som möjligt efter avslutad referensperiod. Sedan tas en slutlig version fram som innehåller uppdaterade, och fler, uppgifter än de preliminära versionerna. Redovisningen av slutlig version kommer att ske november år t+1. Det tas också fram ett årsregister för att möjliggöra koppling mot andra register. Det avser slutlig version av november månad respektive år och redovisning kommer att ske november år t+1.

Registret kommer att utökas med nya variabler i den takt som ny statistik publiceras. Planerad utveckling handlar bland annat om:

- FoT:en, inkomstnivåer (RAKS)
- Bransch
- Yrkesställning
- Redovisning av flöden
- Ej folkbokförda

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Kommer AKU att ersättas av BAS?

SCB: BAS kommer inte att ersätta AKU men kan fylla vissa nationella behov.

Kommer lokala arbetsmarknadsregioner att finnas i BAS?

SCB: Ja vi ser att behovet finns så det kommer att tas fram i BAS.

Går det att göra längre tidsserier för BAS?

SCB: Det går tyvärr inte eftersom AGI inte finns längre bak i tiden.

6 BAS i Nationalräkenskaperna

För information (Daniel Lennartsson)

Nationalräkenskaperna använder idag AKU som källa för sysselsatta och arbetade timmar för hela ekonomin. För delsektorer och branscher används annan statistik, främst kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS) och konjunkturlönestatistik (KL). AKU är behäftad med stor osäkerhet.

Det pågår nu en utredning där det prövas om BAS kan bli ny huvudkälla i NR för totaler, delsektorer och branscher. BAS behöver utveckla en ny metod för arbetade timmar. En första utredningsfas genomförd. Om NR övergår till BAS innebär det att man frångår AKU:s totaler för hela ekonomin.

Vid jämförelse av antalet anställda i BAS, KL, KS, NR och AKU kan man se att alla källorna visar olika resultat och för statlig sektor avviker AKU ganska mycket från de övriga källorna.

I den pågående utredningen ingår följande:

- Kravställa på BAS att ta fram antal anställda, företagare och arbetade timmar. NR analyserar utfallet i tidsserie mot AKU-totaler.
- Kravställa på Företagens ekonomi (FEK) att ta fram antal anställda, företagare och arbetade timmar utifrån BAS. NR analyserar utfallet i tidsserie mot NR:s branscher.
- Kravställa på Ekonomisk statistik på kvartal (ESK) att ta fram antal anställda, företagare och arbetade timmar utifrån BAS. NR analyserar utfallet i tidsserie mot NR:s branscher.
- Löpande diskussioner med Samarbetsgruppen för sysselsättning och arbetsmarknadsstatistik (SASA).
- Beslut om införande med NR:s ägargrupp.
- Se över tidsserierna i NR.

Arbetet kommer att pågå fram till allmän översyn 2024 då ändringar kan införas i NR. Det kommer att ges löpande information till berörda användarråd om hur arbetet går.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Är bedömningen att sysselsättningsbegreppet i BAS är så bra att det kan användas av NR?

SCB: NR följer samma definitioner som BAS. Jämförelser mot NR-totaler visar att BAS ligger någon procentenhet under NR. Timmarna ligger något längre ifrån NR så det kräver vidare utredning.

Hur ska arbetade timmar tas fram från BAS?

SCB: Vi har testat två modeller:

1. Timmar (BAS) = Lönesumma (BAS) * Timmar (KL) / Lönesumma (KL)
2. Timmar (BAS) = Antal anställda (BAS) * Timmar (KL) / Antal anställda (KL)

Vad lutar utredningen åt? Kommer BAS att ersätta AKU på totalen?

SCB: Timmarna är det svåra, men för antal sysselsatta ser det bra ut. Det kan bli så att man går över med en del men inte den andra.

Om man går vidare även med att använda timmarna. Kommer SCB i så fall producera AKU, som är en dyr undersökning, även fortsättningsvis?

SCB: Det finns EU-krav på AKU samt nationella behov som gör att det är svårt att se att AKU upphör, men frågan bör ställas till den avdelning som ansvarar för AKU.

Användarrådet önskar att frågan tas upp igen när arbetet har kommit längre, gärna direkt efter att den pågående utredningen är klar.

7 Status uppdatering SNI

För information (Anders Renstrand)

Huvudprojektet på SCB som hanterar den nya versionen av SNI går under benämningen SNI2025. Det delprojekt som pågår nu berör den femte siffran i SNI, vilket är den nationella detaljnivån. Utöver detta delprojekt kommer det också att komma projekt om ny teknik och implementering i Företagsdatabasen (FDB).

Projektet ”femte siffran” omfattar följande:

- Plan för vilka interna intressenter som ska vara delaktiga i utformningen av nya SNI och hur samarbetet med dessa ska gå till.
- Plan för vilka intressenter, interna och externa, som ska vara delaktiga i remissförfarandet och hur remissen ska gå till.
- Förslag till SNI-struktur inkl. omfattartexter på svenska för remissutskick.
- Kommunikationsplan.
- Slutligt förslag på SNI-struktur (på både engelska och svenska) för godkännande av Eurostat.
- Av Eurostat godkänd SNI-struktur.
- Av GD godkänd SNI-struktur.
- Publicering av SNI-struktur.

Delprojektet startade den 6 maj och i mitten av maj beslutades en ny NACE-struktur av Eurostat. Under oktober till december diskuteras samtliga avdelningar i SNI med interna intressenter. Syftet är att se över respektive avdelning i fråga om relevans och tillräcklig detaljeringsgrad. Få kunskap om och varför SNI-koder bör slås ihop eller finnas kvar, samt kunskap om vilka externa intressenter som behöver vara med på en remissrunda. Fokus är på att se över om vi kan slå ihop flera SNI-koder samt utreda om det finns kända användarbehov av att dela upp koder. Just nu (ungefär halvvägs genom alla branscher) ligger det på plus/minus noll i antal branscher.

I januari presenteras ett förslag på ny SNI-struktur som därefter går ut på intern remiss på SCB. Den 28 februari ska en ny SNI-struktur vara färdig inför extern remissrunda och hösten 2023 ska en färdig SNI-struktur finnas för godkännande av Eurostat.

SCB har ett nära samarbete med den nordiska gruppen kring nationell version av NACE. Man försöker få till gemensam nordisk nivå.

8 Samordning av Finansiella balansen (BoP) och det finansiella sparandet (FSR)

Projektets målsättning är att samordna Betalningsbalansens finansiella balans och Finansräkenskapernas finansiella sparande. Om samordning inte är möjliga skillnaderna ha förklaringar. Det slutgiltiga målet är att både reala och finansiella delar överensstämmer, både hos Betalningsbalansen och hos Finansräkenskaperna.

Historiskt sett har det varit ganska stora diskrepanser som man har arbetat med att minska. Även om vi i grund och botten försöker producera samma svar, har det skett på olika avdelningar och utveckling av datakällor och metoder har inte alltid skett i samklang. Betalningsbalansen och Finansräkenskaperna har olika kravbild (och olika uppdragsgivare). BoP publicerar ca två veckor innan Finansräkenskaperna. Det gör bland annat att FSR har tillgång till datakällor som inte är tillgängliga för BoP. Datakällor vad gäller vissa tillgångsslag med väldigt stor inverkan på slutresultatet har haft relativt osäker kvalitet historiskt. Följande källor har både samordnats och förbättrats:

- Aktieägarstatistik
- Balansstatistik (BAST) och Finansiell Balansstatistik (FinBAST)
- AP-fonder och PPM
- Statens andelar i andra internationella organisationer
- Försäkringsbolag och pensionsinstitut
 - Finansiella derivat
 - Lån mot utlandet
- Kommuner och regioner: övriga investeringar, lån
- Staten: övriga investeringar, lån
- Leverans av MFI-uppgifter till Finansräkenskaperna
- Valutareserv
- VINN och SVDB

Det är viktigt att inte bara ta bort diskrepanserna utan också att förbättra kvaliteten. Införandet av VINN och SVDB är den största förändringen. VINN är svenskt innehav av värdepapper. Differensen mot SVDB, som är emitterade värdepapper, anses vara utländskt innehav. Det finns vissa kvarstående frågor kring definitionsskillnader. Utdelning och räntor ska också lyftas in från de här källorna framöver.

Efter de genomförda förändringarna kan man se att diskrepanserna har minskat. Det är stora stockar så det blir procentuellt liten skillnad, men det går fortfarande att förbättra. Skillnaderna är mindre om man tittar några kvartal bakåt i tiden. Det beror bland annat på att prognoser ersätts av faktiskt utfall samt att det görs ytterligare avstämningar mellan undersökningarna.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur hanteras att vissa uppgifter inte är tillgängliga i tid?

SCB: BoP tar in uppgifterna till nästföljande publicering och gör då en revidering av föregående period.

Finns det några återstående projekt för att minska diskrepanserna?

SCB: Det finns några mindre saker att arbeta vidare med i det löpande arbetet, men inget stort.

9 Mötesdatum 2023

Mötesdatum för 2023 bestämdes till 16 februari, 15 maj, 27 september och 12 december.

10 Övriga frågor

Pär Österholm kommer att lämna användarrådet efter halvårsskiftet nästa år.

Mats Kinnwall lämnar användarrådet från årsskiftet.

Helena Kaplan lämnar SCB för ESV efter årsskiftet. Vid tidpunkten för mötet var det inte klart med ersättare men besked lämnades dagen efter: Mattias Björling, chef inom avdelningen för ekonomisk statistik och analys och tidigare chef inom Nationalräkenskaperna tar över.

11 Summering

Verksamhetsrapporten ska sammanställas under december. Det kommer att skrivas en kommentar om farhågorna kring SCB:s ökade krav utan tillskott av medel.

BAS är något att komma tillbaka till på kommande användarrådsmöte när NR har kommit längre med sin utredning.

Det var bra information om uppdateringen av SNI och samordningen mellan BoP och FSR.